

23. Väestösuojelu

Lautakunnan kokoonpano ja kokoukset. Lautakunnan kokoonpano v. 1958 oli muuten sama kuin edellisenä vuonna, paitsi että lautakunnan jäsenen jaostosiht. Taisto Johteisen erottua 17. 12. valittiin hänen tilalleen lainop. kand. Mauno Tamminen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli edelleen apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 17 kertaa. Pöytäkirjojen pykälien lukumäärä oli 300. Lähetettyjä kirjelmiä oli 250 ja saapuneita 524.

Päätökset. Lautakunta päätti mm. oikeuttaa väestösuojelutoimiston painattamaan evakuointia selostavan opaskirjaseen (10. 9. 211 §); Erottajan kalliosuojan kioskin ja mukavuuslaitoksen vuokrasopimuksesta päätettiin poistaa takausmaksua koskevat ehdot (23. 10. 243 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemiin esityksiin sisältyivät mm. seuraavat asiat: Toukolan konekorjaamon, Kulosaaren ja Et.-Kaarelan asuntoalueiden yhteisväestönsuojakysymykset (4. 1. 29 §, 5. 3. 75 §, 23. 10. 246, 247 §); väestösuojelutoimiston eräiden viranhaltijoiden virkanimikkeiden muuttaminen, heidän lähettämisenä opintomatkalta sekä uusien viranhaltijoiden palkkaaminen toimistoon (4. 1. 30 §, 29. 1. 53 §, 19. 2. 72 §, 26. 3. 95 §, 13. 8. 189 §, 15. 10. 237 §); ensiapukoulutuksen antaminen virastojen ja laitosten henkilökunnalle (29. 1. 54 §); sisäasiainministeriön rakenteellisesta väestönsuojelusta 19. 11. 1954 antaman päätöksen ohjeiden tarkistaminen ja täydentäminen (29. 1. 55 §); evakuointia selostavan opaskirjaseen painattaminen (19. 2. 71 §); kysymys aravalainoituksen osuudesta rakenteellisessa väestönsuojelussa (26. 3. 94 §); uuden kaupunginosajakoehdotuksen soveltaminen (23. 4. 119 §) sekä kokoustilaisuuden järjestäminen ns. varasijoituskuntien edustajille (10. 12. 299 §).

Lisäksi tehtiin eräitä esityksiä yleisten töiden lautakunnalle, palolautakunnalle sekä työttömyystöiden suunnittelukomitealle.

Lausunnot. Lautakunnan kaupunginhallitukselle antamiin lausuntoihin sisältyivät seuraavat asiat: Kallion paloaseman kalliosuojan vuokraaminen palolaitokselle (29. 1. 52 §); kaupungin omistamien rakennusten hallinnon ja hoidon uudelleenjärjestely (19. 2. 68 §); evakuoinnin opaskirjaseen tarkistaminen (23. 4. 119 §); elokuvateatterin rakentaminen Erottajan kalliosuojaan (13. 8. 190 §); teurastamon kalliosuojan säilyttäminen entisellään (23. 10. 244 §); työttömyystyöt ja työllisyyslainat (29. 10. 256 §) sekä Kulosaaren yhteisväestönsuojan rakennussuunnitelma (10. 12. 300 §).

Lausunto annettiin myös palkkalautakunnalle ja rakennusvirastolle.

Väestösuojelutoimisto

Henkilökunta. Vuoden alusta valittiin 27. palkkaluokan tp. suunnittelupäällikön virkaan eversti Pekka Jokipaltio sekä 26. palkkaluokan tilapäisen II suunnittelijan virkaan eversti Väinö Karanko, 17. palkkaluokan tp. ensiapukouluttajan virkaan Doris Sinkko 16. 3. lähtien sekä 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan Armi Vianta 1. 7. alkaen.

Väestönsuojelunohjaajan toiminta keskittyi kertomusvuoden aikana, kuten edellisenäkin vuonna, toimiston töiden ohjauksen ja valvonnan ohella esitelmien pitämiseen ym. valistustyöhön sekä uuden väestönsuojelulain ja sen täytäntöönpanoasetuksen juriidisten,

periaatteellisten ja käytännöllisten seikkojen selvittelyyn ym. perustavaa laatua olevien väestönsuojelukysymysten tutkimiseen.

Väestönsuojelunohjaaja osallistui lautakunnan esittelijänä, yhteistoimintatoimikunnan jäsenenä ja esikaupunkiliikenteen suunnittelukomitean asiantuntijajäsenenä ko. elinten työskentelyyn. Lisäksi piti väestönsuojelunohjaaja toimiston henkilökunnalle selostustilaisuuksia väestönsuojelun kehityksestä, tutkimustuloksista ja saavutuksista ulkomailla.

Toimiston jaostot. Kertomusvuoden alussa, sen jälkeen kun välttämätön suunnitteluhenkilökuntatäydennys oli saatu, muutettiin toimiston sisäinen jako seuraavasti: I osasto, hallinnollinen jaosto; II osasto, suunnittelujaosto sekä III osasto, teknillinen jaosto. Valmentaja kuului hallinnolliseen jaostoon.

Hallinnollisen jaoston työ keskittyi kertomusvuonnakin lautakunnan käytännöllisten töiden sekä toimiston sisäisten asioiden hoitoon, talousarviokysymysten selvittelyyn ja määrärahojen käytön valvontaan. Jaosto suunnitteli ja järjesti väestönsuojelumateriaalin hankinnat. Vuoden aikana hankittiin ja varastoitiin standardipaareja 460 kpl, parihuopia 920 kpl, ensiapuryhmän laukkuja 100 kpl, ensiapusiteitä 475 kpl, Even-paarikärry sekä peitehuopia 818 kpl.

Käytännöllisen suojeluvälmiuden tehostamiseksi suoritettiin mm. kaupungin virastojen ja laitosten henkilövarauksen tarkistus poikkeusoloja varten sekä järjestettiin väestönsuojelullista ensiapukoulutusta virastojen ja laitosten määräämille henkilöille 30 t kestävillä kurseilla, jotka järjestettiin yhteistyössä Suomen Punaisen Ristin kanssa. Koulutuksen järjestäjänä ja ensiapukouluttajana oli väestönsuojelutoimiston ensiapukouluttaja. Opetustyöhön osallistui myös valmentaja. 30-tuntisen peruskurssin (15 koulutusryhmää) suorittivat palveluluontoisesti kaikki palokuntalaiset sekä 316 henkilöä kaupungin muista virastoista ja laitoksista. Peruskoulutuksen saaneille järjestettiin myös vapaaehtoista ensiavun jatkokoulutusta 2 t/kk:ssa, mutta osoittautui, että jatkokoulutuskin olisi suoritettava palveluluontoisena.

Väestönsuojelun merkityksen tunnetuksi tekemiseksi järjestettiin toimiston valmentajan toimesta eräitä väestönsuojeluaiheisia kirjoitelmia päivä- ja aikakauslehtiin sekä maksuttomia esitelmiä eri järjestöjen valistustilaisuuksiin. Kouluviranomaisille järjestettiin neuvottelutilaisuuksia väestönsuojelun perusopetuksen sisällyttämiseksi opettajien ja koulujen opetusohjelmiin.

Väestönsuojelutoimiston henkilökunnan jatkokoulutuksesta huolehdittiin mm. lähettämällä kolme viranhaltijaa Ruotsiin kahden viikon opintomatkalta. Toimistossa pidettiin n. kaksi kertaa kuukaudessa, kesäkautta lukuun ottamatta, valistus-, selostus- ja keskustelutilaisuuksia. Pääosa toimiston henkilökunnasta veloitettiin seuraamaan väestönsuojelujärjestön suojelujohtajakoulutusta yhden kurssin aikana.

S u u n n i t t e l u j a o s t o n työnä valmistui vuoden loppuun mennessä kaupungin väestönsuojelun yleissuunnitelma. Sitä laadittaessa jaosto oli yhteistoiminnassa eräiden valtion ja kaupungin virastojen, Suomen Punaisen Ristin, Helsingin Puhelinyhdistyksen, Suomen väestönsuojelujärjestön sekä Helsingin seurakuntain hautausseurain kanssa. Rinnan yleissuunnitelman kanssa kehitettiin edelleen kaupungin evakuointisuunnitelmaa yhteistoiminnassa sisäasiainministeriön väestönsuojeluasiainosaston ja evakuoitavia vastaanottavien kuntien viranomaisten kanssa. »Alta pois» (»I väg») -niminen, evakuointia selostava opaskirjanen valmistettiin vuoden aikana; sen jakelu keskeytettiin kuitenkin myöhemmin. Evakuointia selostavia valistusesitelmiä pidettiin virka-ajan ulkopuolella eri yhdistyksille ym. 51. Samanaiheisia sanomalehti- ja aikakauskirjoituksia julkaistiin 17.

Helsingin Puhelinyhdistyksen avustuksella kunnostettiin kokeilu- ja harjoituskäyttöasteelle eräiden vss-johtokeskuksien sisäisiä yhteyksiä.

Jaoston toimesta pidettiin myös muutamia kaupungin yleistä väestönsuojelua selostavia esitelmiä.

T e k n i l l i s e n j a o s t o n toiminta kohdistui pääasiassa kalliosuojien koneiden ja rakenteiden sekä ulkohälyttimien huoltoon ja korjauttamiseen, kalliosuojien vuokrallentoon ja varastojen hoitoon. Lisäksi osallistuttiin talonsuojien ja kalliosuojien rakennustoimintaan ja väestönsuojarakenteiden sekä teknillisten laitteiden suunnitteluun.

Korkeavuorenkadun kalliosuojassa suoritettiin eräitä järjestelyjä, joiden johdosta lämmityskustannukset saatiin alenemaan n. 100 000 mk:aan kuukaudessa. Kalliosuojat olivat kaikki vuokrattuina.

Ulkohälyttimiin suunniteltiin varmatoimisempi merkintäkytkin. Ulkohälyttimiä oli toimintavalmiina 62 kpl kertomusvuoden päättyessä.

Talonsuojien lukumäärän lisääntyminen sekä suojiin mahtuva henkilömäärä kertomusvuonna ilmenee seuraavasta:

Lisääntyminen			Yhteensä vuoden lopussa		
luku	m ²	henkilöä	luku	m ²	henkilöä
66	3 437	5 986	480	24 090	40 982

Kalliosuojiiin mahtuva henkilömäärä oli kertomusvuonna 16 500. Suojatta arvioitiin jäävän evakuoinnin tapahduttua n. 160 000 henkilöä.

Menot ja tulot. Lautakunnan ja toimiston menot kertomusvuonna olivat: palkkiot 190 800 mk, tilapäiset viranhaltijat 9 855 480 mk, muut palkkamenot 146 170 mk, vuokrat 854 389 mk, valaistus 22 611 mk, siivoustarvikkeet 9 609 mk, tarverahat 149 950 mk, arvaamattomat menot 195 782 mk, hälytys- ja viestiverkosto 4 962 157 mk (josta edellisen vuoden siirtomääräraha 769 068 mk), väestönsuojelumateriaalin hankinta 4 634 365 mk, yhteensä 21 021 313 mk.

Kalliosuojista oli menoja seuraavasti: vakinaisten viranhaltijain palkat 682 330 mk, muut palkkamenot (lämmittäjät) 4 300 082 mk, lämpö 1 499 854 mk, valaistus 576 426 mk, veden kulutus 153 330 mk, puhtaanapito 159 667 mk, korjaukset 4 224 078 mk, yhteensä 11 595 767 mk. Kalliosuojien korjauskustannuksista oli rakenteellisten korjausten osuus 26.3 %, koneteknillisten 14.4 % ja sähkötekniillisten 59.3 %.

Tulot kalliosuojista olivat: käteisvuokrat 13 199 653 mk ja tilitysvuokrat 2 552 210 mk, yhteensä 15 751 863 mk.